

Barkenlund 11

Del 2. Konsekvensbedömning inför detaljplan

Barkenlund 11

Del 2. Konsekvensbedömning inför detaljplan

Datum: 211214

Beställare: Nyfosa genom Studio Vinterhav

Konsult: Norconsult AB

Box 8774

402 76 Göteborg

Uppdragsledare: Emy Lanemo

Handläggare: Stina Ekberg

Uppdragsnr:1080611

Bilder: Norconsult där inget annat anges

Tryck: Norconsult AB

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
Bakgrund.....	4
Uppdrag och metod	4
Utredningsområde.....	4
Medverkande.....	4
Metodik	5
2. Sammanfattning Kulturmiljöanalys	8
3. Konsekvensanalys	10
Planförslaget.....	10
Effekt- och konsekvensbedömning.....	12
Samlad konsekvensbedömning.....	17
Rekommendationer	17
4. Källförteckning	18

1. Inledning

Bakgrund

Den 28 maj 2020 beslutade Byggnadsnämnden i Örebro kommun om positivt planbesked för fastigheten Barkenlund 11. Nyfosa Barkenlund Oxbacken KB hade tidigare inkommit med en begäran om att få upprätta en ny detaljplan med syftet att uppföra ytterligare en byggnad för kontor och garage på fastigheten. I planbeskedet lyftes ett antal frågor som behövde utredas och prövas under planprocessen, bland annat en kulturmiljöanalys samt en konsekvensbedömning av förslagets påverkan på områdets kulturhistoriska värden.

Uppdrag och metod

Nyfosa har genom studio Vinterhav under mars 2021 beställt en kulturmiljöutredning samt konsekvensbedömning av KVM forum. Kulturmiljöutredningen togs fram april – maj 2021. Kulturmiljöutredningens syfte var att beskriva, precisera och illustrera fastigheten och byggnadens kulturhistoriska värden, karaktärsdrag och kvaliteter, samt kvarteret och bebyggelsemiljön i relation till omgivningen och riksintresset. I utredningen ingår även identifiering av viktiga siktlinjer, bedömning av känslighet och tålighet samt rekommendationer inför utformning av detaljplanen. Medskick till planarbetet samt rekommendationer till arkitekten/ beställaren har förmedlats löpande under arbetet.

I uppdraget ingår även ta fram en konsekvensbedömning till samrådet över hur aktuell del av detaljplaneförslaget påverkar kulturmiljön. Konsekvensbedömningen görs utifrån typ av påverkan i relation till identifierade värden samt viktiga siktlinjer inom området och i relation till riksintresset. Konsekvensbe-

dömningen redovisas som en del två till kulturmiljöutredningen.

Utredningsområde

Kulturmiljöanalysens och konsekvensbedömningens utredningsområde följer befintlig fastighet Barkenlund 11. Konsekvensbedömningen omfattar inte de delar av detaljplanen som ligger utanför fastigheten, dessa bedöms separat.

Fastigheten är belägen i centrala Örebro, norr om Vasagatan och öster om Östra Bangatan, vid Svartåns norra strand. På fastigheten står idag Nämndhuset samt en garage- och förrådsbyggnad. För att kunna bedöma detaljplanens påverkan på fastighetens kulturhistoriska värde i förhållande till omgivningen omfattar kulturmiljöutredningen och konsekvensbe-

dömningen även det närmaste omlandet. Av samma anledning innefattar siktlinjeanalysen vypunkter utanför fastigheten för att kunna bedöma tillkommande byggnads eventuella påverkan på stadsbild samt riksintresse.

Medverkande

Beställare av konsekvensbedömningen har varit Nyfosa, genom Studio Vinterhav. Arbetet har utförts av Norconsult (f.d. KVM forum) under november – december 2021 av kulturmiljövetare Emy Lanemo och bebyggelseantikvarie Stina Ekberg.

Metodik

Effekt- och konsekvensbedömning

Konsekvensbedömningen utgår ifrån vilken typ av effekter den föreslagna åtgärden får i relation till det identifierade kulturhistoriska värdet. De kulturhistoriska värden och känsligheter och tåligheter som identifierats i framtagna kulturmiljöutredning utgör utgångspunkt för bedömningen.

Med effekt menas den förändring i miljön som påverkan medför. En effekt kan vara både direkt och indirekt och kan bestå i såväl en utradering av en kulturhistoriskt värdefull lämning eller del av miljö, som förändrade samband eller en förändrad karaktär. En indirekt effekt av en åtgärd kan också vara att förutsättningarna för förvaltning och underhåll eller användning på sikt förändras. Effekter kan vara både positiva och negativa, gemensamt för effekter på kulturmiljö är att de påverkar läsbarheten av miljöns kulturhistoriska värde.

I föreliggande konsekvensbedömning har följande bedömningskriterier använts.

Stor negativ effekt: uppstår när en föreslagen åtgärd medför att kulturmiljövärden går förlorade och den historiska läsbarheten försvåras kraftigt eller upphör helt.

Måttlig negativ effekt: Uppstår när en föreslagen åtgärd medför att kulturmiljövärden fragmentiseras eller skadas. Värden går delvis förlorade så att helheten inte kan uppfattas och den historiska läsbarheten reduceras.

Liten negativ effekt: Uppstår när en föreslagen åtgärd medför att kulturmiljövärden som inte är betydelsebärande för kulturmiljöns helhet och historiska samband/strukturer skadas eller tas bort. Den historiska läsbarheten kan även fortsättningsvis uppfattas.

Försumbar eller ingen negativ effekt: Uppstår när föreslagen åtgärd inte påverkar identifierade kulturmiljövärden i någon märkbar omfattning. Den historiska läsbarheten är lika god som innan genomförd åtgärd.

I konsekvensbedömningen vägs värdet på den berörda miljön samman med berörda effekter. Miljöns värde och de effekter som planförslaget bedöms medföra vägs samman i en matris, och resulterar i en konsekvens.

	Stor effekt	Måttlig effekt	Liten effekt	Försumbar effekt	Ingen
Högt värde	mycket stor konsekvens	stor konsekvens	måttlig konsekvens	liten konsekvens	ingen/försumbar konsekvens
Måttligt värde	stor konsekvens	måttlig konsekvens	liten konsekvens	ingen/försumbar konsekvens	ingen/försumbar konsekvens
Lågt värde	måttlig konsekvens	liten konsekvens	ingen/försumbar konsekvens	ingen/försumbar konsekvens	ingen/försumbar konsekvens

Särskilda bedömningsgrunder för riksintresset

I arbetet med konsekvensbedömningen har utgångspunkten tagits i de generella bedömningsgrunderna rörande påverkan på riksintressen för kulturmiljövården som redovisas i Riksantikvarieämbetets riksintressehandbok. Bedömningsgrunderna utgår från fyra övergripande frågeställningar, som sedan bryts ned i ett antal mer precisa frågeställningar. Olika typer av åtgärder kan medföra att en riksintressant miljöns möjligheter att tydligt visa ett riksintressant kulturhistoriskt sammanhang påverkas negativt.

Frågeställningarna utgör ett verktyg för att kartlägga och analysera arten och omfattningen av förändringen i relation till de värden som utgör motiv till utpekan- det av ett riksintresse.

Vad försvinner och vad tillkommer?

- Försvinner enskilda objekt, strukturer eller visuella och funktionella samband som har betydelse för läsbarheten av den riksintressanta miljön?
- Tillkommer nytillskott som påverkar kulturmiljöns skalor, former eller karaktärsdrag på ett sådant vis som negativt inverkar på läsbarheten - d.v.s. möjligheterna att förstå och uppleva den riksintressanta kulturhistoriska utvecklingen i landskapet?

Är påverkan visuell eller funktionell?

- Påverkas siktlinjer, skala, sammanhang, rumsligheter, orientering eller andra aspekter av den visuella upplevelsen av miljön på ett sådant vis som inverkar negativt på möjligheterna att förstå och uppleva den riksintressanta miljön?
- Påverkas rörelsestråk, kommunikationsleder eller andra funktioner och förutsättningar med bety-

delse för möjligheten att bruka, förvalta och röra sig inom miljön?

- Kan åtgärden innebära att tillgängligheten till miljön minskar, att området fragmenteras, barriärer skapas eller att möjligheterna att besöka miljön på annat sätt försvåras?

Är påverkan direkt eller indirekt?

- Är det troligt att åtgärden kan komma att följas av andra åtgärder eller särskilda anläggningar vilka i sig kan medföra negativa konsekvenser?
- Finns det risk för att åtgärden på sikt minskar möjligheterna att bruka och förvalta miljön, eller leder till en sådan ändrad användning av miljön att läsbarheten av det riksintressanta kulturhistoriska sammanhanget påverkas negativt?

Är påverkan tillfällig eller bestående?

- Innebär åtgärden att möjligheterna att förstå och uppleva eller bruka den riksintressanta miljön kraftigt försämras under en begränsad tid?
- Försvinner riksintressanta egenskaper och uttryck

eller tillkommer nytillskott som påverkar den riksintressanta miljön negativt?

Påtaglig skada eller ej?

Riksintressen enligt 3 kap 6§ Miljöbalken ska skyddas mot påtaglig skada, om en åtgärd innebär påtaglig skada på de värden som ligger till grund för utpekan- det är åtgärden inte tillåtlig enligt Miljöbalken. Även om skadan inte kan anses som påtaglig ska särskild hänsyn till de riksintressanta värdena visas. Förändringar som påverkar riksintressanta värden bedöms utifrån dess grad av påverkan. Det är Länsstyrelsen som bedömer om en åtgärd medför påtaglig skada. Till grund för Länsstyrelsens bedömning kan miljökonsekvens- beskrivningar, konsekvensbedömningar eller andra kulturmiljöutredningar behövas tas fram.

Hur de allmänna råden ska tolkas har förtydligats av Riksantikvarieämbetet i riksintressehandboken. För att avgöra om åtgärden medför mer än obetydlig skada analyseras dels vilka egenskaper som påverkas och i vilken omfattning dessa påverkas.

	Förändring						
Områdets värden kommer att	förädlas	förökas	förstärkas	förbli oförändrade	försvagas	förvanskas	försvinna
Innebörd	förbättring			neutral påverkan	skada	påtaglig skada	
Förhållnings- sätt	Inspirera - stärka Berika			Hänsyn Bruka varsamt	Hindra - lindra Minimera skadan	Ej tillåtligt Undvika skadan	

Schematisk gradering av konsekvenser för ett riksintresseområde. Illustration RAÄ 2015.

Vilka egenskaper påverkas?

- Påverkar åtgärden de egenskaper som är centrala för läsbarheten och upplevelsen av miljön - d.v.s de, eller delar av de, fuska uttryck utan vilka det riksintressanta kulturhistoriska sammanhanget inte längre kan läsas?
- Påverkar åtgärden sådana egenskaper som stödjer eller förstärker läsbarheten och upplevelsen av miljön?

Hur påverkas miljöns värden?

- Förloras eller försvanskas de värden som ligger till grund för utpekandet?
- Försvagas dessa värden så att området mindre väl belyser det riksintressanta kulturhistoriska sammanhang som ligger till grund för utpekandet?

2. Sammanfattning Kulturmiljöutredning

I kulturmiljöutredningen identifierades ett antal byggnader/objekt och miljöer av kulturhistoriskt värde, samt fem siktlinjer av särskild betydelse för Nämndhuset och riksintresset i stort.

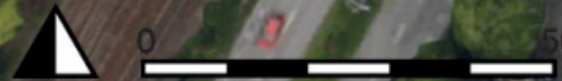
- Nämndhuset – särskilt värdefull byggnad enligt PBL
- Byggnad av allmänt kulturhistoriskt värde enligt PBL
- Särskilt värdefull sammanhållen 1930-talsmiljö gestaltad av stadsarkitekt Georg Arn
- Särskilt värdefullt grönskande årum med representativa byggnadsfronter mot vattnet
- Trädrad med biotopskydd
- Fem siktlinjer av särskild betydelse

Den kulturhistoriska värderingen följs i rapporten av en analys av utredningsområdets känslighet och tålighet, analys av området i förhållande till riksintresset för kulturmiljövård samt rekommendationer inför planarbetet.

- Utredningsområde
- Mycket känsligt för förändring
- Känsligt för förändring
- Tåligt för förändring
- Fasad mycket känslig för förändring
- Fasad känslig för förändring

3. Konsekvensanalys

Planförslaget

Planområdet omfattar fastigheterna Orgeln 3, 4, 5 och 11 och Barkenlund 11 och är ca 12 400 m² stort. Denna konsekvensbedömning omfattar endast Barkenlund 11.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra uppförandet av ny bebyggelse i form av hotell i 5–10 våningar på fastigheterna Orgeln 3 och 11 samt kontor i 4 våningar på fastigheten Barkenlund 11. Bebyggelsen ska utföras med en hög arkitektonisk kvalitet sett till platsens centrala och exponerade läge i en stadsmiljö med höga kulturvärden

Den nya kontorsbyggnaden i kvarteret Barkenlund föreslås få fyra våningar plus en inredd takvåning samt underjordiskt garage. Takvolymen har en form som efterliknar nämndhusets takform. Fasad och tak på kontorsbyggnaden föreslås att utföras i samma material, ett gult skärmtegel. Fasaderna är tänkt att utformas mer slutna mot Östra Bangatan och ha stora fönsteröppningar mot innergården, som även kan spegla Nämndhusets fasad.

Den nya byggnaden föreslås att placeras parallellt med Östra Bangatan, 0,5 meter från den västra tomtgränsen. På så sätt avses trädallén av skogslönnar bevaras. Den föreslagna byggnaden bildar tillsammans med Nämndhuset en innergård där den nya volymen förskjutits något från Vasagatan. Nämndhuset bibehåller sin ursprungliga entré mot Vasagatan. Den nya kontorsbyggnaden får sin egen entré från innergården. Förslaget syftar till att gestalta kontorsbyggnaden som en enkel och ren volym för att låta Nämndhusets fasaddekoration även fortsättningsvis bli tydligt framträdande i området.

Situationsplan med ungefärlig utformning i kvarteret Orgeln & Barkenlund.

Konsekvensbedömningen utgår från Plankarta och planbeskrivning (utkast 26/11 2021) samt framtaget designförslag (29/10 2021).

Föreslagen gestaltning av tillkommande byggnad, sett från Östra bangatan (Designförslag, Nyfosa - Belatchew).

Effekt- och konsekvensbedömning

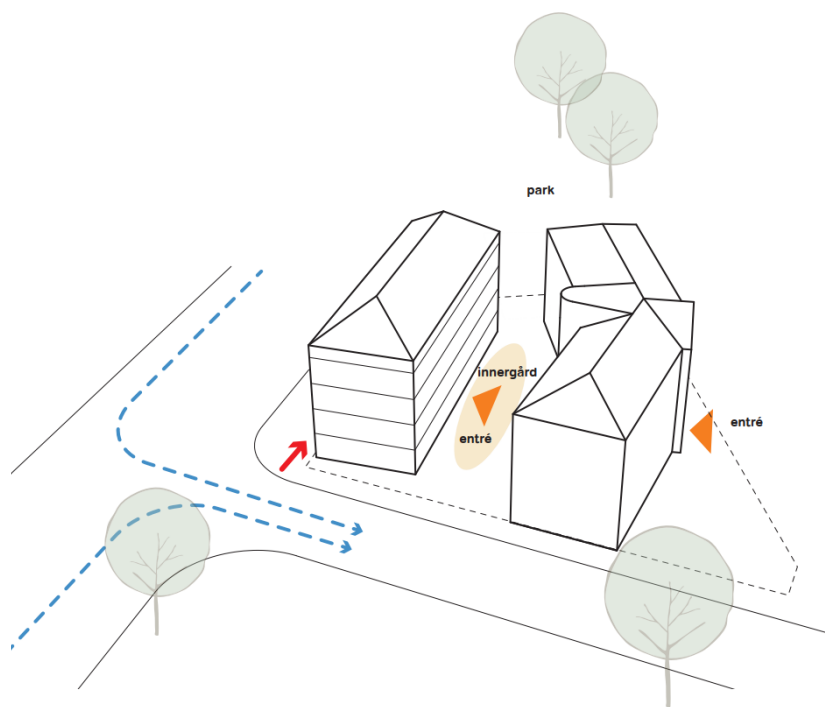
Planförslaget innebär att garage- och förrådsbyggnaden inom fastigheten Barkenlund 11, uppförd på 1980-talet, rivs och ersätts med en ny kontorsbyggnad. Byggnaden har placerats något indraget från Vasagatan respektive Östra Bangatan, vilket möjliggör att nuvarande grönområde med trädrad längs med Östra Bangatan sparas som parkmark.

Den nya kontorsbyggnaden uppförs med fyra våningar samt inredd takvåning. Byggnaden får en tillåten högsta nockhöjd om 21,5 meter, vilket överstiger Nämndhusets 18 meter (plushöjd ovan mark)*. Den högre nockhöjden gör att kontorsbyggnadens tak kommer att sticka upp något bakom Nämndhusets takform, sett i de flesta siktlinjerna från öst.

Kontorsbyggnaden uppförs som en fristående byggnad i kvarterets västra del. Tidigare förslag om en anslutning mellan den tillkommande kontorsbyggnaden och Nämndhuset har slopats. Nämndhuset bibehåller sin ursprungliga entré mot öst. Nuvarande skyddsbestämmelser för Nämndhuset ersätts med rivningsförbud, samt utvecklade varsamhetsbestämmelser och skyddsbestämmelser i föreslagen detaljplan.

Effekter inom fastigheten Barkenlund 11

Inom fastigheten finns Nämndhuset, som utgör en särskilt värdefull byggnad enligt PBL 8:13, garage- och förrådsbyggnaden som bedömts ha ett allmänt kulturhistoriskt värde samt en trädrad mot Östra Bangatan. Denna omfattas av biotopskydd och bedöms ha ett allmänt kulturhistoriskt värde.

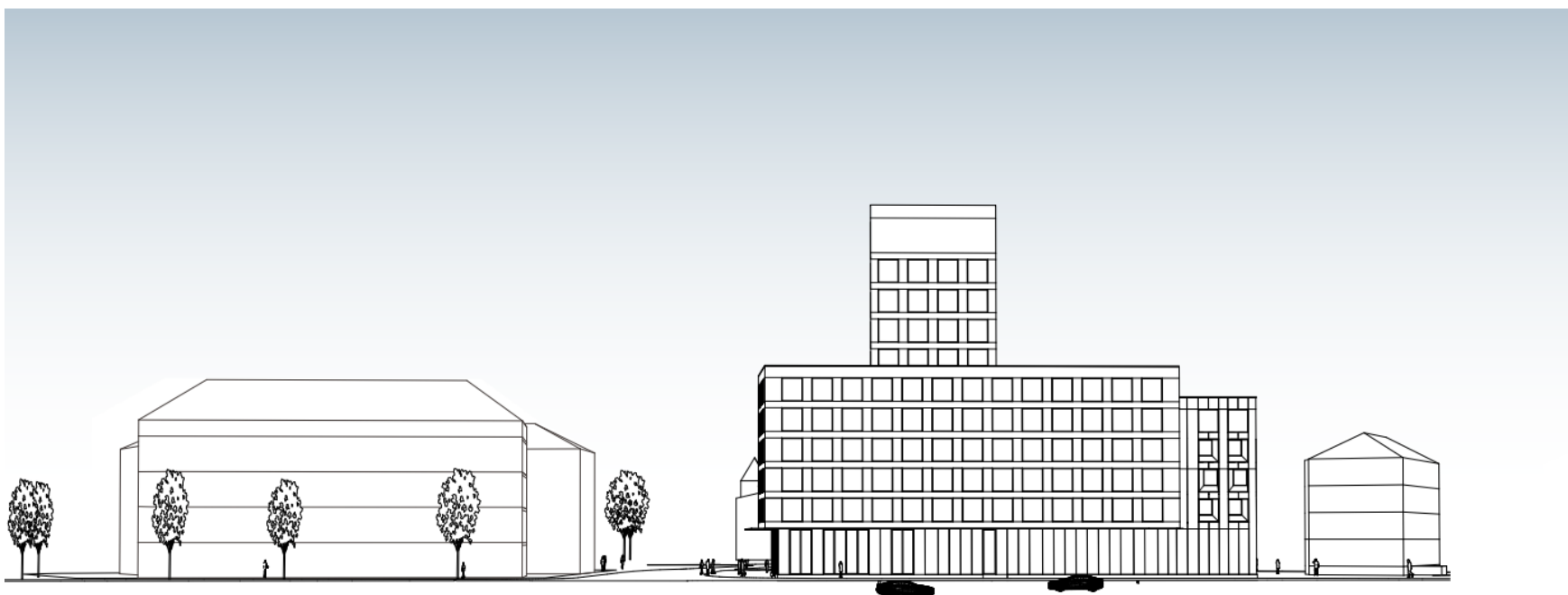
- Den nya byggnaden uppförs som en fristående byggnad och ändringar och förvanskande ingrepp i Nämndhuset, såväl exteriört som i planlösning och byte av entré, undviks. Gårdsplanen väster om byggnaden minskar på grund av den tillkommande byggnaden, men ett visst avstånd till Nämndhuset samt byggnadens lätt indragna placering från Vasagatan gör att Nämndhuset även fortsatt kan upplevas som en solitär sett från syd, norr och öst. De direkta effekterna på den särskild värdefulla byggnaden är försumbara.
- Den tillkommande byggnaden innebär att Nämndhusets västra fasad till stora delar kommer skymmas sett från Vasatorget och Östra Bangatan, och byggnaden kommer inte uppfattas som en solitär sett från väst. Fasaden mot väster har redan idag en karaktär av gårdsfasad med enklare utformning och mindre utsmyckningar. Gårdssidan har även historiskt under lång period varit delvis förbyggd av bostadshus. Effekterna av att den västra fasaden skymms bedöms som negativa.

* Byggnadshöjder enligt RH2000: Nockhöjd Nämndhuset +46,22 (RH2000), Nockhöjd tillkommande byggnad +49,52 (RH2000)

- Den tillkommande byggnaden är högre än Nämndhuset vad gäller såväl takfotslinje som nockhöjd, och leder till en viss skalförskjutning inom kvarteret. Den tillkommande byggnadens skala medför måttliga negativa effekter på Nämndhusets karaktär av kvarterets solitär, särskilt sett från öst, syd och norr.
- Införande av rivningsförbud samt utvecklade var-samhets- och skyddsbestämmelser för Nämndhuset medför positiva effekter jämfört med nollalternativet.

- Garage- och förrådsbyggnaden är uppförd på 1980-talet och har allmänna kulturhistoriska värden, men är inte av vikt för förståelsen av fastighetens eller närmiljöns kulturhistoriska värden i övrigt. Rivningen av garage- och förrådsbyggnaden medför små negativa effekter.
- Trädraden mot Östra Bangatan, bestående av fyra, mellanstora träd planterade 1971 eller senare, bedöms ha ett allmänt kulturhistoriskt värde. Trädraden avses bevaras och i detaljplanen omfattas området av användningsbestämmelse Park.

Vegetation är dock känslig för påverkan från bygg- och grävarbeten i närheten och det finns risk att befintliga träd inte kan bevaras. Detaljplanen reglerar inte att ny trädrad ska planteras. Risken för att trädraden inte kommer att bevaras eller återplanteras gör att planförslaget bedöms medföra små negativa effekter.

Elevation sett från Östra Bangatan med föreslagen volym i kv Orgeln (Nyfosa - Belatchew). Sett från Östra Bangatan kommer den föreslagna kontorsbyggnaden tillsammans med bebyggelsen i kv Orgeln att medföra en skalförskjutning.

Effekter för den särskilt värdefulla bebyggelsemiljön

Nämndhuset ingår, med sin representativa fasad mot Svartån, i två särskilt värdefulla bebyggelsemiljöer.

Dels den sammanhållna 1930-talsmiljön runt Vasabron, dels det grönskande årummet med representativa byggnadsfronter runt Svartån. I de båda sammanhangen är Nämndhusets exponerade läge mot Svartån och dess solitära placering i det grönskande årummet viktiga värden.

- Den tillkommande kontorsbyggnaden överstiger Nämndhusets nockhöjd med ca 2 meter, vilket innebär att kontorsbyggnadens tak kommer att sticka upp något över Nämndhusets tak. Nämndhusets takform riskerar att läsas samman med den nya byggnaden och upplevas som mindre tydlig, sett från bl.a. Storbron, Södra strandvägen och Vasavägen – S:t Nikolaikyrkan. Förståelsen av byggnadens volym och takform minskar något. Nämndhuset som representativ byggnadsfront ut mot Svartån och Vasabron påverkas dock endast marginellt. De fria siktlinjerna mellan vattenrummet och den östra, representativa fasaden kvarstår. Planförslaget bedöms medföra försumbara till små negativa effekter.

Effekter för Riksintresset Örebro

- Nämndhuset bedöms, såsom offentlig och påkostad förvaltningsbyggnad från tidigt 1900-tal, utgöra ett uttryck för riksintresset både som enskild byggnad och såsom en del av det stadsrum som omger Svartån. De fem siktlinjer som identifierats som särskilt betydelsefulla i kulturmiljöutredningen har betydelse för stadslandskapet och riksintresset i stort och för hur Nämndhuset uppfattas i sitt omgivande stadsrum.

- De långa siktlinjerna från Vasatorget och mot St Nikolaikyrkan är i båda riktningar av betydelse för riksintresset. Den tillkommande byggnadens indragna läge från Vasagatan gör att siktlinjen bibehålls. Den höjda skalan i både kv Barkenlund och framförallt kv Orgeln riskerar dock att rama in och begränsa siktlinjen (kv Orgeln bedöms ej i detta underlag). Planförslaget (delen Barkenlund) bedöms medföra små till måttliga negativa effekter.
- Vyerna från Storbron och Södra strandvägen mot Svartåns representativa och grönskande årum är av betydelse för riksintresset. Den föreslagna bebyggelsen i kv Orgeln kommer att påverka skalan och stadsbilden sett från Storbron (bedöms ej i detta underlag), medan föreslagen byggnad i kv Barkenlund endast bedöms medföra försumbara till små effekter för denna aspekt av riksintresset.

Nämndhuset sett från Storbron (vy 1), den föreslagna kontorsbyggnadens tak sticker upp något bakom Nämndhusets tak och medför en viss påverkan på uppfattningen av Nämndhusets volym och takform.

Nämndhuset sett från Vasabrons östra fäste (vy 3) och Södra strandvägen (vy 4), den föreslagna kontorsbyggnadens tak sticker upp något bakom Nämndhusets tak och medför en viss påverkan på uppfattningen av Nämndhusets volym och takform. Nämndhuset bibehåller dock sin roll som tydlig solitär ut mot Svartåns årum och Vasabron.

Samlad konsekvensbedömning

Planförslaget medför inga förvanskande åtgärder för den särskilt värdefulla byggnaden Nämndhuset. Det är positivt att tidigare förslag om en sammanlänkning mellan de två byggnaderna har slopats. Byggnaden bibehåller sin funktion som representativ solitär mot Svartån och Vasabron, och det grönskande mötet med årummet liksom de direkta siktlinjerna från vattenet bibehålls.

Den föreslagna byggnaden uppförs i ett läge som bedömts som tåligt för förändring, men där tillkommande bebyggelse bör förhålla sig medvetet och underordnat till Nämndhuset. Kontorsbyggnadens höjd, där såväl nockhöjd som takfotslinje överstiger Nämndhuset innebär en viss skalförskjutning inom kvarteret samt en påverkan på Nämndhusets takform sett från flera viktiga vyer från öst. Den indragna placeringen från Vasagatan framhäver Nämndhuset som solitär sett från väst och syd, och bidrar till att minska effekterna. Planförslaget medför, vad gäller delen Barkenlund, sammantaget små negativa effekter för den särskilt värdefulla bebyggelsemiljön och för riksintresset Örebro. Med hänsyn till miljöns höga kulturhistoriska värde bedöms planförslaget (del Barkenlund) medföra måttliga negativa konsekvenser.

Rekommendationer

Nedan formuleras rekommendationer för att minska planförslagets negativa konsekvenser samt rekommendationer avseende detaljplanens reglering.

- En minskning av den tillkommande byggnadens höjd som innebär att byggnaden underordnar sig Nämndhusets nockhöjd skulle innebära att de negativa effekterna sammantaget blir försumbara.
- Plankartan reglerar genom användningsbestämelse att området närmast Östra Bangatan ska utgöras av parkmark, men inte den närmare utformningen av denna mark. Vegetationsbestämmelser kan användas för att reglera utformningen av tomten, och för att skapa förutsättningar för att trädraden bevaras eller återplanteras.
- Takets material och kulör bör anpassas så att det smälter in i det övriga taklandskapet och på så vis tar mer hänsyn till riksintresset och den särskilt värdefulla bebyggelsemiljön. Enligt planförslaget har fasad och tak samma material och kulör, vilket skapar ett strukturbrott, där övergången från fasad till tak endast markeras med takvåningens vinkel. Taket bör dock anpassas i kulör så att det blir tydligt, sett från öster och söder, vad som är Nämndhusets tak och vad som är tillkommande byggnads tak.
- Ursprungliga fönster, med träbågar och maskindraget glas, bör få skyddsbestämmelser i plan.

4. Källförteckning

Planhandlingar

Planbeskrivning, Detaljplan för fastigheterna Orgeln 11 m.fl. samt Barkenlund 11, Samrådshandling (utkast 2021-11-24)

Plankarta, Detaljplan för fastigheterna Orgeln 11 m.fl. samt Barkenlund 11, Samrådshandling (utkast 2021-11-24)

Övriga handlingar

Designförslag: Barkenlund. Belatchew & Nyfosa (2021-10-29)

Kulturmiljöutredning

Barkenlund 11, Kulturmiljöanalys, KMV forum, 2021-05-17.

För övrig litteratur- och källförteckning, se kulturmiljöutredningens källförteckning.

